

Oboji svijet tolerancijom

Prijedlog nastavnih jedinica povodom

Međunarodnog dana tolerancije

Međunarodni dan tolerancije

Tolerancija kao mehanizam reagiranja na različitosti je presudna za svako demokratsko i otvoreno društvo. Potreba za tolerancijom povećava se posebno u doba globalizacije kada je kretanje informacija i ljudi puno intenzivnije i kada smo svakodnevno suočeni s različitim idejama, stavovima i identitetima. S druge strane, prečesto se govori o toleranciji, čak ju se nameće kao samorazumljivi stav pretpostavljajući da on dolazi spontano i prirodno, zanemarujući razgovor i osvještavanje raznih emocionalnih reakcija na različitost koje mogu biti i pozitivne i negativne. Djeca, prije ili na početku procesa socijalizacije percipiraju različitost. Međutim, tim karakteristikama koje percipiraju kao različite ne pridaju vrijednosne stavove, oni se tek razvijaju u obitelji, školi i drugim socijalnim okruženjima putem socijalizacije. Tko je različit i je li to dobro ili loše upravo su poruke koje društvo šalje kroz svoje mehanizme i institucije, stoga je ovo nužno mjesto za raspravu i poučavanje tolerancije. Važno je naglasiti da različitost može kod nas izazvati različite osjećaje: strah, čuđenje, nesigurnost, ugroženost, agresiju, ljutnju, tjeskobu, ali i zainteresiranost te da i o tim osjećajima treba raspravljati, a ne od njih bježati ili slijepo tvrditi da su suprotstavljeni toleranciji jer su oni upravo suprotno, njezin početak i potreba iz kojih proizlazi. Važno je naglasiti da su ti osjećaji normalni i prihvatljivi kao inicijalna reakcija. Međutim, ako prihvaćamo i usvajamo principe univerzalnosti ljudskih prava, solidarnosti i humanosti, nakon osvješćivanja tih osjećaja nužna je produktivna reakcija upravo tolerancija – proces koji se uči, gradi, komunicira i prilagođava.

Različite, biološke karakteristike (kao što su izgled, spol, boja kože, fizički hendikep itd.) izdvajamo kao poželjne ili ne zbog različitih povijesnih razloga. Jasan je kolonijalistički razlog zašto izdvajamo boju kože, a ne na primjer veličinu ili oblik uha kao biološku karakteristiku na temelju koje na žalost i dan danas vrednujemo ljude. Naime, uslijed kolonijalizma grupe ljudi koje su se smatrale inferiornima imale su jednu vidljivu zajedničku karakteristiku, a to je bila boja kože. Iz tog razloga, svi ljudi s tom karakteristikom percipirali su se kao pripadnici skupine „drugih“ te su im bile pridavane različite negativne karakteristike: neobrazovni, opasni, neinteligentni, priprosti itd., ali često i pozitivne iako jednako diskriminatorne karakteristike kao što su prirodni, vezaniji uz obitelj, muzikalniji i sl. Isto se događa i s obzirom na druge biološke ili fizičke karakteristike kao i za izdvojene socijalne, ekonomske i ostale grupe karakteristika. Treba napomenuti da nije isključeno da određene grupe imaju i zajedničke karakteristike ili karakteristike koje izdvajaju kao zajedničke, međutim to nikako ne smije biti temelj za generalizaciju ili diskriminaciju te uvijek treba ostaviti prostora i mogućnost pojedincu da sam odredi svoj identitet.

U postavljanju cilja tolerancije treba pažljivo promisliti. Naime, s obzirom na to da su nam u socijalnom kontaktu potrebne i vrlo teško zanemarive kategorizacije i etiketiranje ljudi jer moramo brzo i na temelju površne percepcije donositi neke odluke (npr. je li netko službenik kojem smijemo dati svoje dokumente na temelju izgleda i odjeće) važno je osvijestiti da kategoriziramo ljude i da tim kategorijama pridružujemo i vrijednosne

stavove. Iako se može činiti da je glavni cilj uopće ne percipirati različitosti to smatram nerealnim, ali i nepotrebnim. Smatram da je cilj tolerancije **osvijestiti svoje predrasude i svjesno ljudima pristupati kao osobama usprkos grupe za čije članove ih percipiramo.** Naime, javne politike i principi kao što je politička korektnost, moraju uzeti najviši zajednički nazivnik kako bi se zaštitilo najveći mogući broj pripadnika grupe i kako bi bili zadovoljeni i oni najsenzibilniji kriteriji. Na nama kao pojedincima je da to koristimo samo kao generalno pravilo i da dopustimo svakoj osobi da sama definira što joj smeta, a što ne odnosno koji pridjevi, koje kategorizacije i koje šale, ako ih to već ne pitamo onda moramo stvoriti okruženje u kojem im je to ugodno izraziti. Naš cilj kao obrazovnih djelatnika je educirati mlade ljude za to, pomoći im da osvijeste što ih smeta i da imaju samopouzdanje i sigurnost da to drugima jasno izlože te da stvorimo, održavamo i promičemo okolinu u kojoj svaka osoba može izraziti kako želi da ju se tretira i imati sigurnost da će ostali to prihvatiti i prigrliti jer upravo je to tolerancija.

Tamara Puhovski

Sadržaj

od 1. do 6. razreda osnovne škole

Moja obitelj je različita

Opis aktivnosti (6)

Radni list (7-8)

od 7. razreda osnovne škole do 2. razreda srednje škole

Tko s nama živi, tko s nama slavi?

Opis aktivnosti (9)

Radni list (10-11)

3. i 4. razred srednje škole

Facebook profil

Opis aktivnosti (12)

Radni list (13-14)

Nema tolerancije prema netorelaciji na Facebooku!

Moja obitelj je različita

Korelacije

Priroda i društvo
Hrvatski jezik
Strani jezik
Likovni odgoj
Sat razrednog odjela

Odgojni zadaci

Potaknuti poštivanje različitosti
Promicati toleranciju
Razvijati empatiju

Obrazovni zadaci

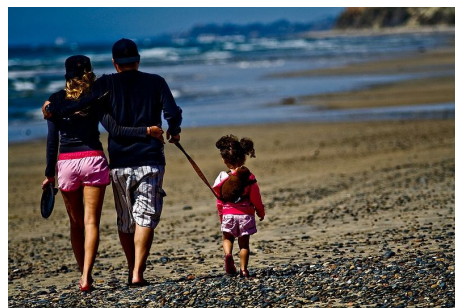
Informirati učenike što je tolerancija
Upućivati na slušanje drugoga
Razmjenjivanje obavijesti i misli među ljudima
Poticati izražavanje vlastitih misli i osjećaja
Razvijati i proširivati rječnik

Opis aktivnosti: U ovoj aktivnosti s učenicima potaknite raspravu o različitosti i toleranciji polazeći od obitelji. Od učenika zatražite da nacrtaju svoju obitelj. Neka na crtežu označe po čemu se njihova obitelj i njezini članovi razlikuju od drugih obitelji. Neka na dnu crteža napisu ili nacrtaju kako se osjećaju zbog toga. Na drugom crtežu neka nacrtaju svoju obitelj i označe stvari koje su čuli ili percipirali da drugi smatraju da su različite. Po čemu se njihova obitelj razlikuje prema sudu njihovih prijatelja, rođaka i društva. Na dnu crteža neka nacrtaju ili napišu kako su se osjećali u takvim trenucima. Na kraju neke učenici navedu kako bi željeli da se ponaša prema njima i njihovoj obitelji obzirom na različitost. Na kraju sata zajedno s učenicima prokomentirajte popis ponašanja koje žele te napišite Bonton tolerancije za vaš razred.

Autori nastavne pripreme: Ana Karlović, Darjan Perić, Andrea Petković, Tamara Puhovski, Ivana Veldić, Ana Vrsalović.

Moja obitelj je različita | Radni list

Zajedno s prijateljima u razredu pogledajte i prokomentirajte slike. Raspravite u grupama: što primjećujete da je kod ovih obitelji **različito**? Gdje se ove obitelji nalaze i kako se ponašaju? Što im je zajedničko?

Što znači biti različit?

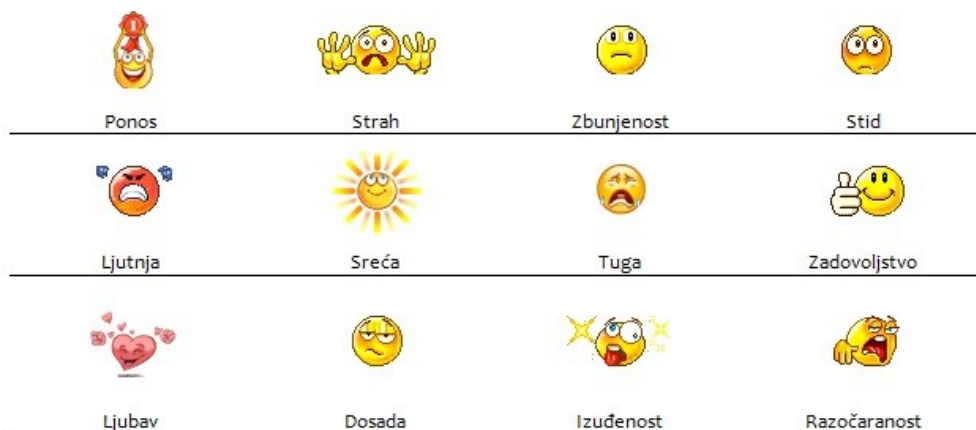
To znači biti **drukčiji** u bilo kojem smisli riječi. Svaki čovjek je drukčiji, ali i ima puno toga **zajedničkog** s drugim ljudima. Ono što **razlikuje** tebe od tvojih prijatelja može biti izgled, dob, spol, osobine, ali i mjesto gdje živiš, tvoja obitelj i prijatelji, hobiji i kako provodiš slobodno vrijeme i ono u što vjeruješ.

Zadatak: Nacrtajte svoju obitelj!

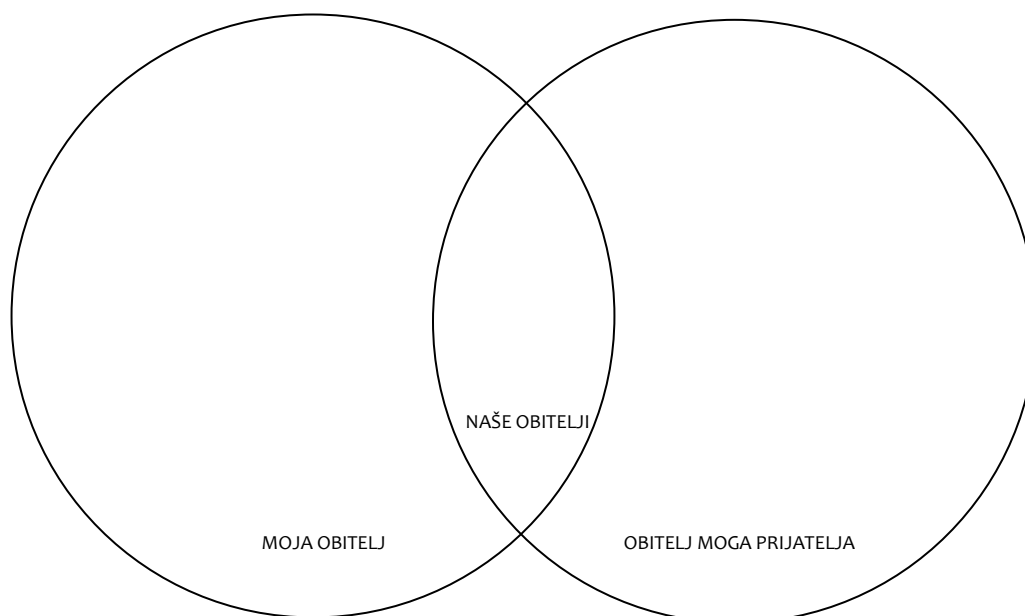
Što mislite, po čemu se vaša obitelj **razlikuje** od drugih? Kada razmišljaš o tome kako je tvoja obitelj različita kako se osjećaš zbog toga—zaokruži znakić.

			
Ponos	Strah	Zbunjenost	Stid
			
Ljutnja	Sreća	Tuga	Zadovoljstvo
			
Ljubav	Dosada	Izkušenost	Razočaranost

Kada netko govori o vašoj obitelji po čemu kažu da se **razlikuje**? Kako se zbog toga osjećaš - zaokruži znakić.

Zajedno s parom u klupi napišite što je vašim obiteljima **zajedničko**, a što **različito**! Poslužite se dolje navedenim crtežom:

Što je to tolerancija?

Tolerancija označava poštivanje različitosti, a to znači uvažavanje svih osoba oko tebe, bez obzira na to što su oni različiti od tebe i tvojih prijatelja i bez obzira na to ponašaju li se te osobe različito od vas. Ljudi mogu imati različita mišljenja, potjecati iz različitih krajeva, voljeti ono što ne volite i ne voljeti ono što vi volite.

Tolerancija znači ne podlijetati ljutnji, mržnji i želji da povrijedimo drugoga.

Tolerantni postajemo kada drugu osobu upoznamo, a time upoznamo i njihova mišljenja, strahove i nadanja bez obzira na to razlikuju li se od naših.

16. studenog obilježava se **MEĐUNARODNI DAN TOLERANCIJE**. To je dan kada se diljem svijeta podsjeća na poštivanje i uvažavanje drugačijih od nas.

v i

Tko s nama živi, tko s nama slavi?

Korelacije

Priroda i društvo
Hrvatski jezik
Strani jezik
Likovni odgoj
Sat razrednog odjela

Odgojni zadaci

Potaknuti poštivanje različitosti
Promicati toleranciju
Razvijati empatiju

Obrazovni zadaci

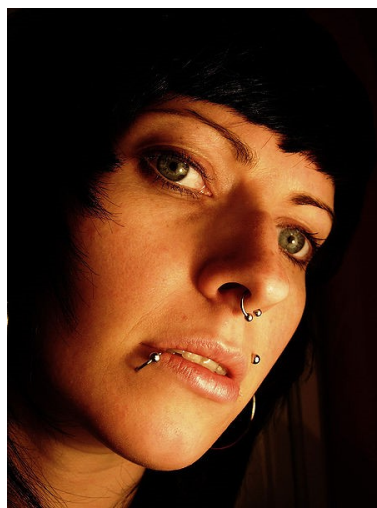
Informirati učenike što je tolerancija
Upućivati na slušanje drugoga
Razmjenjivanje obavijesti i misli među ljudima
Poticati izražavanje vlastitih misli i osjećaja
Razvijati i proširivati rječnik

Opis aktivnosti: U ovoj aktivnosti potaknite raspravu o različitosti i toleranciji baveći se vršnjačkom grupom. Uzmite primjer časopisa za “teenagere” te učenicima zadajte da ga prelistaju, pogledaju slike i tekstove i napišu popis koje kategorije ljudi su uključene. Nakon toga neka za svaku kategoriju ljudi naprave popis njihovih karakteristika. Kada su gotovi s ovim popisom neka naprave drugi popis kategorija ljudi koji nisu uključeni te neka za svaku kategoriju napišu popis karakteristika koje bi im pridružili. Razgovarajte s učenicima koje kategorije su predstavljane, a koje nisu i zašto misle da se to događa te koja je uloga svakoga od nas u tome. Nakon što ste imali raspravu o toleranciji i uključenosti na razini društva ponovite istu aktivnost na primjeru njihove posljedne proslave rođendana. Tko je bio uključen, a tko nije i zašto? Kakva bi bila rođendanska proslava da su uključeni i neki drugi ljudi? Bi li za idući rođendan mjenjali popis ljudi? Da mogu pozvati bilo koga na svoj rođendan koga bi pozvali i u koju od kategorija koje su naveli ta osoba pripada? Nakon toga napišite bonton tolerancije za svoj razred.

Autori nastavne pripreme: Ana Karlović, Darjan Perić, Andrea Petković, Tamara Puhovski, Ivana Veldić, Ana Vrsalović.

Tko s nama živi, tko s nama slavi? | Radni list

Promotrite slike. U kakve kategorije spadaju ljudi na fotografijama? Kakvi se vrijednosti vežu uz te kategorije? Možemo li reći da ti stereotipi vrijede?

Zadatak: Prolistajte neki od "teen" časopisa. Napišite na papir u koje sve kategorije ljudi koje vidite na fotografijama pripadaju pritom se koristeći svime što vam padne na pamet, od izgleda, načina odijevanja, što mislite kakvu muziku slušaju, itd. Usporedite kategorije s kategorijama koje su napisali drugi učenici u razredu. Poklapaju li se te kategorije

Što mislite u koje sve kategorije ti pripadaš? Možeš li se svrstati u jednu kategoriju ili više njih? Opišite tu kategoriju i osjećaje koji vas vežu za nju. Što mislite u koje sve kategorije spada vaš najuži krug prijatelja? Imaju li vaši prijatelji iste stavove, uvjerenja i način odijevanja kao i vi? Što vam je zajedničko a što različito? Na koji način premostite različitosti među vama, razgovarate li o njima?

Različitoš znati biti drukčiji, drukčiji od osobina koje pripadaju nama osobno ili grupi kojoj pripadamo. Neke od kategorija po kojima se ljudi razlikuju su starosna dob, spol, fizičke osobine, etnička pripadnost ali i obrazovanje, bračni status, vjerska uvjerenja, radno iskustvo, fizički ili mentalni hendikepi... Kada je netko različit u našoj okolini, često dolazi do pojave stereotipa, predrasuda i diskriminacije. Stereotip je pojednostavljeno poopćenje ili generalizacija o nekoj grupi ljudi koja ne uviđa individualne razlike među njima. Predrasuda je unaprijed stvoreni sud o nekoj osobi ili grupi ljudi bez odgovarajućeg znanja o njima. Diskriminacija je nejednako postupanje prema osobi ili grupi ljudi zbog njihovih karakteristika. Ona onemogućava ili ograničava primjenu ljudskih prava.

No, različitoš nam također daje i potpunu sliku kako o drugima tako i o nama samima. Gledajući stvar iz različitih kutova, potiče nas na interakciju i razmišljanje.

Raspravi u grupi: prisjeti se svoje posljedne proslave rođendana: koga si sve zvao/la na proslavu a koga ne? Koje su to kategorije ljudi? Po čemu su se sve razlikovali (vjera, spol, izgled, oblačenje, hobiji...) Što bi se dogodilo da pozoveš po jednu osobu iz svih kategorija koje smo do sada naveli? Kako bi se te osobe osjećale? Kako bi reagirali tvoji prijatelji? Da na tvoj rođendan možeš pozvati bilo koga, koga bi pozvao/la i zašto? Je li se ikada dogodilo da tebe netko nije pozvao negdje? Kako si se osjećao/la? Koga ćeš pozvati na svoj idući rođendan?

“Poštivanjem i prihvaćanjem drugih - sve ono prekrasno u njima počinje biti i dijelom nas.”
Voltaire

“Oni koji nikada ne mijenjaju mišljenje, vole sebe više nego istinu”
Joseph Joubert

Zadatak: popuni sljedeće rečenice i pročitaj kako su ih drugi ispunili i raspravite vaše odgovore:

Osjećam se nevidljivo kada _____. U našem društvu neki su ljudi vidljivi a neki ne. One koje rijetko zamjećujemo su _____. Mislim da se zbog toga osjećaju _____. I da to možemo ispraviti tako da _____.

Uživam kada se družim s onima koji su mi slični jer _____ a slični su mi oni koji _____. Uživam kada se družim s onima koji su različiti zato što _____, a oni su različiti od mene zbog _____.

Kod ljudi me najviše smeta ako su _____ a zanimljivo mi je kada su _____. Razne grupe prihvaćaju razne stvari. Moji roditelji prihvaćaju _____ a ne prihvaćaju _____. Ja i moji prijatelji prihvaćamo _____ a ne prihvaćamo _____.

Facebook profil

Korelacije

Politika i gospodarstvo
Sociologija
Strani jezik
Filozofija
Sat razrednog odjela

Odgojni zadaci

Potaknuti poštivanje različitosti
Promicati toleranciju
Razvijati empatiju

Obrazovni zadaci

Informirati učenike što je tolerancija
Upućivati na slušanje drugoga
Razmjenjivanje obavijesti i misli među ljudima
Poticati izražavanje vlastitih misli i osjećaja
Razvijati i proširivati rječnik

Opis aktivnosti: U ovoj pripremi potkanite raspravu o različitosti i toleranciji polazeći od pojedinca — samog učenika. Zatražite od učenika da pogledaju povijest svojih statusa na Facebooku te da odaberu niz pridjeva i opisa koje su koristili za sebe. Neka nakon toga označe one za koje smatraju da ih čine različitima. Neka zatim prođu listu svojih prijatelja i pronađu one koji dijele ove karakteristike. Neka ispišu pridjeve i opise koje su njihovi prijatelji najčešće koristili da ih opišu, neka također izdvoje one za koje smatraju da ih razlikuju te neka zapišu razne reakcije svojih prijatelja, obitelji i šire okoline na ove svoje karakteristike kao i koje reakcije bi željeli dobivati — drugim riječima kako bi tolerancija izgledala za njih. Na temelju toga napišite bonton tolerancije za svoj razred i bonton tolerancije za facebook.

Autori nastavne pripreme: Ana Karlović, Darjan Perić, Andrea Petković, Tamara Puhovski, Ivana Veldić, Ana Vrsalović.

Facebook profil | Radni list

Raspravite u grupi:

- Što je tolerancija?
- Opiši neku situaciju u kojoj si bio/la tolerantan i neku u kojoj nisi?
- Da li je naše društvo tolerantno? Objasni svoj odgovor?
- Kako možemo podići razinu tolerantnosti u našem društvu?

ŠTO JE TOLERANCIJA? Prema UNESCO-voj definiciji, tolerancija je poštovanje, prihvaćanje i uvažavanje bogatstva različitosti u našim svjetskim kulturama, naša forma izražavanja i način da budemo ljudi. Ona je zasnovana na znanju, otvorenosti, komunikaciji i slobodi mišljenja, savjesti i uvjerenju. Tolerancija je harmonija u različitostima. To nije samo moralna dužnost, to je također politički i zakonit zahtjev. Dosljedno poštovanje ljudskih prava, biti tolerantan, ne znači toleriranje socijalnih nepravdi ili odbacivanje ili slabljenje tuđih uvjerenja. To znači biti slobodan, čvrsto se držati svojih uvjerenja i prihvaćati uvjerenja drugih, različitih.

Društvene mreže predstavljaju virtualne zajednice u kojima se ljudi okupljaju zbog različitih interesa i stavova, a u zadnje vrijeme postale su sve učestaliji oblik komunikacije. Putem njih izmjenjujemo poruke, slike, video zapise i postavljamo statuse. Različite društvene mreže omogućuju pojedincima da se čuju s prijateljima, poznanicima i obitelji koja živi u drugim zemljama. Osim toga, putem društvenih mreža stvaramo svoj profil i prezentiramo sebe drugima.

Raspravite: Znaš li navesti koje društvene mreže se nalaze na slikama?

Koje društvene mreže koristiš i zašto ih smatraš korisnima?

Što misliš o razini tolerancije na tim društvenim mrežama?

Zadatak: BONTON TOLERANCIJE

Pogledajte povijest svojih statusa na facebooku i odaberite niz pridjeva i opisa koje ste koristili za sebe. Označite one za koje smatrate da vas čine različitima. Ispišite pridjeve i opise koje su vaši prijatelji najčešće koristili kako bi vas opisali, također izdvojite one za koje smatrate da vas razlikuju od drugih, te zapišite razne reakcije svojih prijatelja, obitelji i šire okoline na ove svoje karakteristike kao i koje reakcije bi željeli dobivati—drugim rječima kako bi tolerancija izgledala za vas. Osmislite status koji to sažima i objavite ga danas na nekoj društvenoj mreži. Na temelju toga napišite bonton tolerancije za svoj razred i bonton tolerancije za Facebook.

1995. godine Vijeće Europe započelo je kampanju “Svi različiti/svi ravnopravni” kojom poziva na poštivanje različitosti, ljudskih prava i aktivno sudjelovanje u izgradnji društva i kako bi učvrstilo borbu protiv rasizma, antisemitizma, ksenofobije i netolerancije. Deset godina kasnije, Vijeće Europe pokreće još jednu kampanju usmjerenu na različitost kao uvjet za kulturni i društveni život, promicanje ljudskih prava i aktivno sudjelovanje mladih u društvu kao čimbenika aktivnog demokratskog građanstva, pod istim sloganom i istim logotipom. Ta kampanja se provodila u razdoblju između 2006. i 2007. godine i organizirana je u partnerstvu sa Europskom komisijom i Europskim forumom mladih.

Zadatak: tko su moji prijatelji i što to govori o meni. Pogledaj popis svojih prijatelja na nekoj društvenoj mreži. Što im je zajedničko a što različito i što imaju zajedničko s tobom. Popiši svoje prijatelje s kojima se družiš tokom jednog mjeseca i napiši što je njima zajedničko a što različito? Što je tebi važno kada biraš prijatelje a što misliš da je ljudima važno na tebi kada te izabiru za prijatelja?

Zadatak: S RUKSAKOM NA LEĐIMA KROZ EUROPU Ovo ljeto odlučio/la si provesti sam putujući po Europi vlakom. Ukrcao si se na vlak u Zagrebu i krenuo/la u smjeru Austrije. Budući da putuješ sam/a dijeliš spavaća kola sa četvero mladih ljudi koje ne poznaješ. Da možeš birati koga bi izabrao? A s kime nikako ne bi volio/voljela dijeliti spavaća kola? Obrazloži svoj odgovor?

1. s homoseksualcem
2. s Beograđaninom
3. s Afrikancem/Afrikankom
4. s Kinezom/kineskinjom
5. s Indijcem/Indijkom
6. s pripadnikom romske manjine
7. s feministkinjom
8. s mladićem/djevojkom koji sluša heavy metal glazbu/rap/ narodnu glazbu i oblači se u skladu sa glazbom koju sluša
9. s Talijanom/Talijankom koji/a priča samo talijanski
10. s osobom prekomjerne težine
11. sa slijepom osobom
12. s HIV pozitivnom osobom
13. Za koju vrstu ljudi smatraš da ne bi s tobom željeli dijeliti spavaća kola?

Obrazložite svoje odgovore u razredu. Usporedite ih sa odgovorima svojim školskih kolega. Za

Raspravite u grupama

Jeste li se ikada susreli s „grupom“ ili „fan-pageom“ na facebooku u kojoj su se vrijeđali pojedinci na temelju njihovih karakteristika (npr. na temelju invaliditeta, nacionalne pripadnosti, seksualne orijentacije)? Jeste li što poduzeli u vezi s time?

Nema tolerancije prema netoleranciji na Facebooku!

Bojati svijet tolerancijom znači i aktivno se zalagati za toleranciju i ne dati netoleranciji i mržnji da se promoviraju. Facebook ima puno dobri strana, no jedan od loših strana je i mogućnosti promoviranja i pozivanja na mržnju prema određenim grupama ili osobama. Facebook pruža mogućnost da se takvi sadržaji maknu. I ti možeš pomoći u pronalaženju, sprečavanju i širenju takvih sadržaja.

1. i 2. Na Facebook stranici koja promovira mržnju i netoleranciju postoji gumb “Report Page” ili “Report Groups”.

3. Pristiskom na taj gumb otvara se prozorčić koji nudi niz opcija po kojima se može određena stranica ili grupa prijaviti. Kada je riječ o netoleranciji i mržnji onda se koristi opcija: “Contains hate speech or attacks on individual”.

4. Odabereš po kojoj osnovi stranica ili grupa promovira mržnju i netoleranciju i pritisneš grumb “Submit”. Osoblje Facebooka će zaprimiti tvoju prijavu i provjeriti sadržaj stranice ili grupe.

Svakako pozovi svoje prijatelje da prijave stranicu ili grupu jer će osoblje Facebooka prije provjeriti sadržaj te ga ukloniti.

Nema tolerancije prema netoleranciji na Facebooku! :)

Like!

1

2

3

4